

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหาร  
ส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น  
Guidelines for Improving the Quality of Life of the Elderly and Disabled  
People of Ban Dong Subdistrict Administrative Organization Ubonrat  
District Khon Kaen Province

พีระยุทธ ศิลาพรหม  
Peerayut Silaprom  
วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต  
Pitchayabundit College, Thailand  
E-mail: namedanai@gmail.com

Received: 21 January 2025; Revised: 9 February 2025; Accepted: 15 February 2025

### บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการ และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนผู้สูงอายุและคนพิการในเขตตำบลบ้านดง จำนวน 286 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจง ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการวิเคราะห์หาค่าคุณลักษณะและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า : 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยเรียงลำดับด้านมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิทธิสวัสดิการ ตามลำดับ 2) ปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านภาคีเครือข่าย (X3) ด้านบทบาทท้องถิ่น (X2) และด้านบทบาทภาครัฐ (X5) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .425, .164 และ -.411 ตามลำดับ และ 3) ควรมีกลไกในการนำแผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุไปปฏิบัติได้จริง จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของตนเองอย่างเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุและคนพิการอย่างน้อย 1 ครั้ง ต่อปี จัดปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุและคนพิการในชุมชนอย่างเหมาะสม เป็นต้น

**คำสำคัญ:** แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ, คนพิการ, องค์การบริหารส่วนตำบล

## Abstract

The objectives of this research are 1) to study the development of the quality of life of the elderly and people with disabilities, 2) to study the factors for improving the quality of life of the elderly and people with disabilities, and 3) to study the organization's guidelines for improving the quality of life of the elderly and people with disabilities. Ban Dong Subdistrict Administration Ubonrat District Khon Kaen Province Quantitative and qualitative research Tools used include: Questionnaires and interviews Sample groups include: Elderly and disabled people in Ban Dong Subdistrict, totaling 286 people, a group of related informants totaling 10 people. Data were analyzed by distribution, frequency, percentage, mean, standard deviation, multiple regression analysis, and content analysis.

The results of the research found that: 1) Improving the quality of life of the elderly and disabled people of Ban Dong Subdistrict Administrative Organization. Ubonrat District Khon Kaen Province Overall, it was at a moderate level, arranged in descending order as follows: economics, health and hygiene Social relations and welfare rights, respectively 2) Factors for improving the quality of life of the elderly and disabled people of Ban Dong Subdistrict Administrative Organization. Ubonrat District Khon Kaen Province Statistically significant at the 0.05 level, including network partners (X3), local roles (X2), and government roles (X5), the coefficients of the predictors in the raw score (b) were .425, .164, and -.411 respectively and 3) there should be a mechanism for implementing the strategic plan for the health of the elderly. Organize training to provide knowledge on appropriate health care for the elderly and people with disabilities at least once per year. Arrange for appropriate improvements to the homes of the elderly and people with disabilities in the community, etc.

**Keywords:** Guidelines for Improving the Quality of Life, The Elderly, People With Disabilities, Subdistrict Administrative Organization

## บทนำ

การจัดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่น ให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศรวมทั้งพัฒนาจังหวัด ที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น ซึ่งต้องดำเนินการถ่ายโอนภารกิจภายใน 4 ปี ภารกิจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต งานสวัสดิการสังคม การสังคมสงเคราะห์การพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา ผู้ด้อยโอกาส เป็นภารกิจหนึ่งที่กำหนดให้เป็นภารกิจขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ เพื่อประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง สังคมไทยเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงด้านประชากรกลับ การที่ประชากรวัยสูงอายุและคนพิการมีอัตราเพิ่มสูงขึ้น (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2564) อย่างไรก็ตามสังคมไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและกลุ่มคนพิการ องค์การสหประชาชาติได้ให้คำจำกัดความของการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุว่า ประเทศใดที่มีสัดส่วนประชากร อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปเกินกว่าร้อยละ 10 ของประชากรรวมถือว่า ประเทศนั้นเป็นสังคมผู้สูงอายุ สถานการณ์ด้านประชากรของจังหวัดขอนแก่น โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแพร่ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 5 พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุและคนพิการมีแนวโน้มสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2566 ร้อยละของผู้สูงอายุ ร้อยละ 18.98% และผู้พิการ จำนวน 62,453 คน รมมีปัญหาที่จะต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วนตามนโยบายของภาครัฐ ที่จะต้องมอบหมายให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องไปดำเนินการอย่างเร่งด่วน และถูกหลักยุทธวิธี (สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3, 2566)

ปัญหาจากภาวะประชากรผู้สูงอายุและคนพิการเพิ่มมากขึ้นส่งผลกระทบต่อให้สถานะทางการเงิน การคลังของรัฐและเศรษฐกิจของประเทศ หากพิจารณาทรัพยากรของประเทศที่จะรองรับการดูแลผู้สูงอายุและคนพิการในอนาคตคงไม่เพียงพอภาครัฐและเอกชนได้กำหนดจัดสวัสดิการสังคม ทั้งการใช้สื่อในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรมหาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2566 เป็นต้นมา รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจหน้าที่ที่ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งและพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในการสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนชราและผู้ด้อยโอกาส ได้ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุและคนพิการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมสุขภาพของชุมชนและการอยู่ร่วมกันในสังคมเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นสภาพปัญหาของผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านดง โดยที่ในเขตตำบลบ้านดง อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีผู้สูงอายุ จำนวน 1,894 คน แบ่งเป็นชาย 828 คน เป็นหญิง จำนวน 1,066 คน และคนพิการ จำนวน 415 คน แบ่งเป็นชาย จำนวน 202 คน แบ่งเป็นหญิง จำนวน 213 คน (สำนักงานส่งเสริมสนับสนุนวิชาการ 5, 2667) จากการค้นคว้าพบว่ามีปัญหาด้านที่ยังไม่ได้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิทธิสวัสดิการ ที่ยังต้องมีการแก้ไขปัญหาให้กับผู้สูงอายุและคนพิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขโดยการใช้สื่อและเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างครอบคลุม (บุญเพ็ง สิทธิวงษา, 2566)

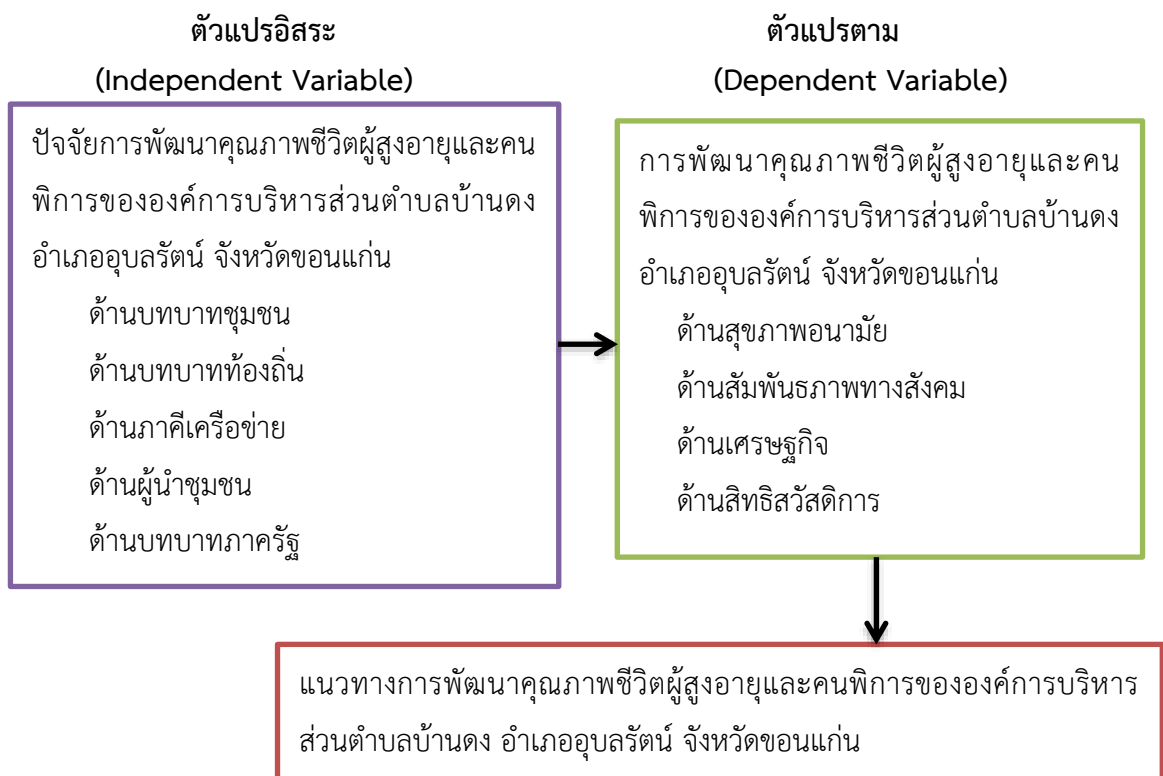
ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปส่งเสริมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการในเขตตำบลบ้านดงอำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น และสนับสนุนให้เกิดการพัฒนา เสริมสร้างให้ผู้สูงอายุและคนพิการในตำบลบ้านดงอำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น สามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัว สังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีคุณค่าตลอดจนผลที่ได้รับสามารถนำมาปรับใช้กับประชากรผู้สูงอายุและคนพิการในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอบุรณรัมย์ จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอบุรณรัมย์ จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอบุรณรัมย์ จังหวัดขอนแก่น

### กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอบุรณรัมย์ จังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสรุปให้เห็นถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการ ปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการ และแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหาร

ส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่นที่ระดับความเชื่อมั่น 80% และจำนวนทั้งหมดนี้  
ได้มาจากการเลือกสุ่มแบบหลายขั้นตอน

### 1. กลุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

(1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้สูงอายุและคนพิการในเขตตำบลบ้าน  
ดง จำนวน 1,181 คน

(2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้สูงอายุและคนพิการในเขตตำบลบ้านดง จำนวน 1,18 คน  
โดยการคำนวณหาจำนวนตัวอย่างตามสูตรทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็น  
ประชาชนผู้สูงอายุและคนพิการในเขตตำบลบ้านดง จำนวน 286 คน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560)

(3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้โดยการสัมภาษณ์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์  
ได้จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาจากความสามารถในการให้ความรู้และ  
ประสบการณ์ ประกอบด้วยพิจารณาคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สามารถให้ข้อมูลองค์ความรู้ ความเป็นมา  
สภาพปัจจุบัน โดยแยกเป็น 1 กลุ่ม จำนวน 10 คน

### 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

(1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ และแบบ  
สัมภาษณ์ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

### 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม  
ตามขั้นตอน ดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาและ  
ปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและผู้ช่วยวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอ  
ความร่วมมือจากประชาชนผู้สูงอายุและคนพิการในเขตตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น  
ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยเครื่องมือที่ใช้  
ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอนและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้ช่วย  
วิจัย 2) การขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และทำหนังสือขออนุญาตเก็บ  
รวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 3) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลนำเสนอ  
นำชุมชนแต่ละชุมชนเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ 4) แจกจ่าย  
และเก็บแบบสอบถามจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง และ 5) รับแบบสอบถามกลับคืน ตรวจสอบความถูกต้อง  
ความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

(2) การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์  
ตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร  
ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง  
โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการของ  
องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้  
แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวัน  
เวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูก  
สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์การของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน

#### 4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

(1) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามหลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล 2) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล 3) การวิเคราะห์ข้อมูลวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือกและจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรณข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

#### สรุปผลการวิจัย

1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ดังตารางต่อไปนี้

**ตาราง 1** การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง  
อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านสุขภาพอนามัย	3.07	0.17	ปานกลาง
ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	3.04	0.69	ปานกลาง
ด้านเศรษฐกิจ	3.10	0.37	ปานกลาง
ด้านสิทธิสวัสดิการ	3.02	0.28	ปานกลาง
<b>ค่าเฉลี่ยรวม</b>	<b>3.06</b>	<b>0.38</b>	<b>ปานกลาง</b>

จากตารางที่ 1 พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{x} = 3.06, S.D. = 0.38$ ) โดยเรียงลำดับด้านมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ ( $\bar{x} = 3.10, S.D. = 0.37$ ) ด้านสุขภาพอนามัย ( $\bar{x} = 3.07, S.D. = 0.17$ ) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ( $\bar{x} = 3.04, S.D. = 0.69$ ) และด้านสิทธิสวัสดิการ ( $\bar{x} = 3.02, S.D. = 0.28$ ) ตามลำดับ

2) ปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 ปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น (Multiple Regression analysis)

ลำดับตัวแปรที่ได้ รับการคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.820	1.363		1.336	.182		
ด้านบทบาทชุมชนX <sub>1</sub>	.335	.525	.437	.638	.524	.002	5.342
ด้านบทบาทท้องถิ่นX <sub>2</sub>	.213	.795	.251	.268	.789	.001	4.252
ด้านภาคีเครือข่ายX <sub>3</sub>	.425	.090	.629	4.730	.000*	.062	6.075
ด้านผู้นำชุมชนX <sub>4</sub>	.164	1.271	.202	.129	.000*	.000	2.926
ด้านบทบาทภาครัฐX <sub>5</sub>	-.411	.863	-.363	-.476	.000*	.002	7.403

SE<sub>est</sub> = ±.20576 R = .797; R<sup>2</sup> = .636; Adj. R<sup>2</sup> = .629 ; F = 96.218 ; p-value = 0.001

\* statistically significant at the .05 level.

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านภาคีเครือข่าย (X<sub>3</sub>) ด้านบทบาทท้องถิ่น (X<sub>2</sub>) และด้านบทบาทภาครัฐ (X<sub>5</sub>) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .425, .164 และ -.411 ตามลำดับ และปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านบทบาทชุมชน (X<sub>1</sub>) และด้านบทบาทท้องถิ่น (X<sub>2</sub>) ตามลำดับ

3) แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น พบว่า

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง ควรมีกลไกในการนำแผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุไปปฏิบัติได้จริง ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของตนเองอย่างเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุและคนพิการอย่างน้อย 1 ครั้ง ต่อปี ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรับผิดชอบผู้สูงอายุและคนพิการ และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุคนพิการได้บำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม ควรจัดปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุและคนพิการในชุมชนอย่างเหมาะสม จัดตั้งให้มีศูนย์สงเคราะห์ผู้สูงอายุและคนพิการที่ไว้ที่พึ่งพิงแบบชั่วคราวจนกว่าจะมีที่พักถาวร ควรส่งเสริมการฝึกอาชีพและจัดหางานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุตามความถนัด สนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดอบรมเพิ่มความรู้และทักษะในการประกอบกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุและคนพิการ และควรสนับสนุนงบประมาณสำหรับกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุและคนพิการอย่างเหมาะสม

### อภิปรายผล

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอบุขลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยเรียงลำดับด้านมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้าน



เศรษฐกิจ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิทธิสวัสดิการ ตามลำดับ ทั้งนี้ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการยังไม่เข้าถึงในแต่ละด้านเท่าที่ควรที่เป็น จึงจะต้องมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและคนพิการอย่างเร่งด่วนในแต่ละด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศารัตน์ นงค์ทอง, พิมพา ขจรธรรม (2560) ที่ได้ศึกษา การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนพิการรุนแรงทางร่างกายและการเคลื่อนไหว ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีณรัตน์ ศิลป์กษา, และ ธารา รัตนอำนวยศิริ (2566) ที่ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงและผู้พิการในชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของทีมงานครอบครัวและภาคีเครือข่ายอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด 1) ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่มีความพิการกว่าร้อยละ 30 ไม่มีบัตรประจำตัวผู้พิการเกิดจากผู้พิการส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยติดบ้านติดเตียง ฐานะยากจน ไม่มีผู้ดูแล แพทย์ต้องประเมินความพิการทุกราย ไม่มีช่องทางด่วน ใช้เวลานานและขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงและผู้พิการในชุมชนประกอบด้วยขั้นตอนการออกหนังสือรับรองความพิการโดยไม่ต้องไปโรงพยาบาล และการมีช่องทางด่วนสำหรับผู้พิการ และ 3) หลังการพัฒนาพบว่าผู้พิการได้รับสวัสดิการทางสังคมเพิ่มขึ้นผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงและผู้พิการได้รับการดูแลและเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขทุกราย

ปัจจัยการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านภาคีเครือข่าย (X3) ด้านบทบาทท้องถิ่น (X2) และด้านบทบาทภาครัฐ (X5) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .425, .164 และ -.411 ตามลำดับ ทั้งนี้ปัจจัยทั้ง 3 ด้าน มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและคนพิการไม่ว่าจะเป็นภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หน่วยงานท้องถิ่น และบทบาทภาครัฐที่จะต้องเข้ามาดูแลเอาใจใส่ในเรื่องสวัสดิการต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุและคนพิการจะต้องได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัสสมล บุตรวิเศษ, และ อุประวิษฐา อินทรสาด (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า ความแข็งแรงของร่างกาย การมีสมาธิในการทำงาน ความพึงพอใจที่ได้ผูกมิตรกับคนอื่นและชีวิตความเป็นอยู่ภาพรวม ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตด้าน ร่างกาย ด้านจิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศาสล, ฉันทยวราธร อรุมา แก้วเกิด, และ เจริญชัย หมั่นท้อ (2566) ที่ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตอนต้น กรณีศึกษา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอาจสามารถ จังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุส่งผลทางบวกต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตอนต้นสูงที่สุด ได้ทำนายคุณภาพชีวิตได้ร้อยละ 45.2 (Adjusted R<sup>2</sup> = .452,  $\beta$  = .458, t=6.415, p=.001) รองลงมาคือ ความเครียด ส่งผลทางลบต่อคุณภาพชีวิตของได้ ทำนายคุณภาพชีวิตได้ร้อยละ 37.9 (Adjusted R<sup>2</sup> = -.379,  $\beta$  = -.385, t=-5.401, p=.001) หมายความว่าตัวแปรในสมการทำนาย ได้แก่ ความเครียด (X1) และการรับรู้ความสามารถในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ (X2) สามารถอธิบายได้ความสามารถในการทำนายคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตอนต้น ร้อยละ 35.3

ควรมีกลไกในการนำแผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุไปปฏิบัติได้จริง จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของตนเองอย่างเหมาะสมแก่ผู้สูงอายุและคนพิการอย่างน้อย 1 ครั้ง ต่อปี จัดปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุและคนพิการในชุมชนอย่างเหมาะสม จัดตั้งให้มีศูนย์สงเคราะห์



ผู้สูงอายุและคนพิการที่ไร้ที่พึ่งพิงแบบชั่วคราวจนกว่าจะมีที่พักถาวร ส่งเสริมการฝึกอาชีพและจัดหางานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุตามความถนัด สนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดอบรมเพิ่มความรู้และทักษะในการประกอบกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุและคนพิการ และควรสนับสนุนงบประมาณสำหรับกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุและคนพิการอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด แทวระโทก (2560) ที่ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดนครราชสีมา ควรสนับสนุนการปรับปรุงทางเดินสำหรับผู้สูงอายุ ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการในวันสำคัญต่าง ๆ โดยให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วม ในกิจกรรมเป็นครอบครัว ควรร่วมกันปฏิบัติงานกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยใช้กลยุทธ์เชิงรุกในการให้ความรู้หรือการจัดกิจกรรม ด้านสุขภาพอนามัยแก่ผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมใช้สารเสพติดต่อเนื่องสม่ำเสมอ ควรส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นของผู้สูงอายุที่มีความสามารถในการเล่นกีฬาพื้นบ้าน ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวอย่างจริงจัง สม่ำเสมอ และยังไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จริญญา ศิริพันธ์, ทวี รักสกุล (2565) ได้ศึกษา ประสิทธิภาพในการกิจส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพในการกิจส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในภาพรวมพบว่า ประสิทธิภาพในการกิจส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับ มาก 2) คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิโดยรวมพบว่ามีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับ ปานกลาง 3) ประสิทธิภาพในการกิจส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ประสิทธิภาพในการกิจส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในภาพรวมกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

### องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น” สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

- 1) การนำแผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุ
- 2) จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของตนเองอย่างเหมาะสม
- 3) จัดปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุและคนพิการในชุมชน
- 4) จัดตั้งให้มีศูนย์สงเคราะห์ผู้สูงอายุและคนพิการที่ไร้ที่พึ่งพิง
- 5) ส่งเสริมการฝึกอาชีพและจัดหางาน
- 6) สนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดอบรมเพิ่มความรู้และทักษะ
- 7) สนับสนุนงบประมาณสำหรับกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุและคนพิการ

### ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น” สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

### 1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรร่วมมือประสานงานโดยการใช้เวทีประชาพิจารณ์แบบสร้างสรรค์ และนำเสนอประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ควรมีการไปปฏิบัติโดยแบบแผนโครงสร้างการประเมินติดตามในการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพ

### 2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 รมรณรงค์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้าใจในแผนโครงสร้างในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการร่วมกันอย่างมีแนวทางการปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรให้บุคลากรเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการร่วมกันอย่างมีคุณภาพโดยอาศัยยึดหลักการและวิธีการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรให้บุคลากรเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการ โดยร่วมติดตามประเมินผล สร้างสรรค์ลักษณะนิสัยพัฒนาในเชิงบวก โดยการปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบให้กับชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

### 3. ข้อเสนอแนะครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาในเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ถึงรูปแบบวิธีการ และนำแบบแผนที่มีโครงสร้างที่ชัดเจนประกอบกับการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนมาประยุกต์ใช้ในแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการ โดยเน้นการขับเคลื่อนที่มีส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและคนพิการอย่างจริงจัง

3.3 ควรศึกษาในการนำนโยบายเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ และร่วมกันจัดทำแผนที่สามารถนำไปเป็นแนวทางบรรทัดฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการในเขตพื้นที่ตำบลอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

### เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วน จำกัด สามลดา
- เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2564). หลักพื้นฐานว่าด้วยกฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

- จรียา ศิริพันธ์, ทวี รักสกุล. (2565). ประสิทธิภาพในภารกิจส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 5(3), 1026-1039.
- ธิดารัตน์ นงค์ทอง, พิมพา ขจรธรรม. (2560). การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนพิการรุนแรงทางร่างกายและการเคลื่อนไหว. *วารสารพัฒนาสังคม*, 19(2), 113 -131.
- ธิดาชล, ฉันทยวราธร, อรุมา แก้วเกิด, เจริญชัย หมิ่นท้อ. (25). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตอนต้น กรณีศึกษา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอาจสามารถ จังหวัดนครพนม. *วารสารสุขภาพและสิ่งแวดล้อมศึกษา*, 8(2), 110-118.
- นัสมล บุตรีวิเศษ และอุปรีภิญญา อินทรสาด. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. [รายงานการวิจัย], มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สุวรรณภูมิ.
- บุญเพ็ง สิทธิวงษา. (2566). การใช้ระบบสื่อสารสารสนเทศพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ป่วยติดเตียงในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิทยาสารสนเทศและเทคโนโลยี*, 4(2), 15 - 24.
- ศรัณรัตน์ ศิลปศึกษา, และ ธารา รัตนอำนาจศิริ. (2566). การพัฒนารูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงและผู้พิการในชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของทีมงานครอบครัวและภาคีเครือข่ายอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางสุขภาพ*, 4(1), 29 – 42.
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3. (2566). *รายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2566*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สำนักงานส่งเสริมสนับสนุนวิชาการ 5. (2667). *รายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2567*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สมคิด ท้าวระโทก. (2560). แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารชุมชนวิจัย*, 11(1), 158-170.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3<sup>rd</sup> Ed. New York. Harper and Row Publications.